

Collegial=Lidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernadigst Privilegium.

Nr. 43. Den 26 October 1799.

Trykt i Kiøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schuss.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.

Cancellie-Raader og Expeditionsssekretærer i det danske Cancellie.

Offentlige Foranstaltninger.

Da Hs. Majestæt har anseet en nærmere Foranstaltning til Ordens Vedligeholdelse i Havnen og paa Skibsbroen i Helsingør nødvendig, saa er, efter Kommissionen angaaende Færgelaugets sammesteds, dens Forslag, samt vedkommende Kollegiers afgivne Betænkninger, følgende, ved Rescript til Stiftamtmanden over Sjællands Stift, under Gaars Dato, fastsat:

- 1) Til at have bestandig Inspektion paa Helsingørs Skibsbroe, for at holde Orden saavel der, som i Havnen, skal ansættes en Sø-Officer, som ingen anden Tjeneste forretter, samt denne være bemyndiget til, i Tilfælde at der maatte være fremmede Krigsskibe i Sundet og Assistance skulde behøves, da at requirere
saar

saadan Assistance fra Bagtskibet, enten af en Officeer alene, eller tillige af en Chaluppe med Mandskab.

2) Udgiften til denne Officeers Ansættelse, nemlig en Second-Lieutenants Gage og Kostpenge, anføres paa Co-Statens Reglement og af den kongelige Kasse betjenes.

3) Denne Officeer skal iagttage følgende Pligter:

a. Saalænge Bagtskibet ligger i Sundet, og især naar mange Skibe der befindes, skal han ideligen være tilstede paa Broen, for at bemærke hvad der passerer, saavel paa samme, som i Havnen, og i Særdeleshed hvad der kan foranledige Uorden, Klammeri og Slagsmaal, enten imellem Fremmede indbyrdes eller imellem dem og danske Folk, eller imellem disse alene.

b. Naar noget saadant formærkes, haver han ved venlige Forestillinger saalænge, og saavidt saadant skee kan, at formaae vedkommende til, enhver fra sin Side, at afstaae fra det, der kunde forvolde Uenigheder og Klammeri, samt søge at tillægge samme, for saavidt de allerede maatte være opkomne.

c. Derimod haver han, naar saadant ei maatte kunde hjælpe, og det ellers skulde være fornødent, at tale med og bruge Myndighed, samt, i behøvende Tilfælde, at kalde ei alene den militære Bagt, men endog andre paa Broen værende, især Færgesolk, Lodser, Broedragere, Steensførere og andre danske

Undersaatter til Hjælp for at tvinge, og i fornødent Fald at anholde de Paagjældende til Roligheds Befordring i Almindelighed, samt til Strafs Undgjældelse, i Tilfælde at saadan Forseelse er begaaet, for hvilken Straf finder Sted.

- 4) Enhver dansk Undersaat, som befinder sig i Havnen og paa Broen, skal, i alle mulige Tilfælde, være forbunden til, paa den inspektionhavende Officer's Forlangende, at være ham til Hjælp med at paagribe og anholde dem eller den, som han anviser, enten det maatte være for Ulydighed imod hans Befaling, eller for anden Art af Lovens Overtrædelse ved at foranledige Uenighed, Klammeri og Oplob, eller ved virkeligen at afstedkomme eller deeltage i slige Lovstridigheder.
- 5) Ingen maa, om han endog er uskyldig, eller endog overfaldes med Hug og Slag, hævne sig selv, eller paa nogen Maade tage sig til Rette, men skal være pligtig at henvende sig til den inspektionhavende Officer (i Fald denne ikke skal have været tilstæde), som strax haver at paabyde Orden, anholde den Skyldige, og anmærke de Tilstedeværende, som kunne vidne i Sagen, paa det at den Skyldige kan blive anseet efter Loven, og den Fornærmede vedbørligen tilfredsstillet.
- 6) I Fald nogen skalde gjøre sig skyldig i Overtrædelse af foranførte Forfæst, maa den vente med Straf paa Krop

Kroppen eller betydelige Pengebøder at worde undsbliveligen anseet, samt desuden taale af den Inspektionhavende Officeer at blive arresteret og hensat i Bagten, indtil han kan blive overleveret til Politiretten; dog maa det staae i Officerens Magt, naar han finder Forseelsen mindre betydelig, at forlige de Tvistende og løslade den Anholdte, uden at overlevere ham til Retten.

7) Den inspektionhavende Officeer maa være bemyndiget til, naar og saa ofte han finder det fornødent, at requirere til Hjælp i sine Embeds-Pligters Uøvelse, den militære Bagt, hvilken bør instrueres saaledes, at den ufortøvet og i samme Øieblik, som den forlanges, er følgagtig, samt i kraftigste Maade gaaer ham tilhaande med at holde Orden, og efter hans Anviisning arresterer den Paagjældende; i øvrigt bør de Ordre, som Kommandantskabet meddeler denne Bagt, for saavidt disse dens Forretninger og Pligter angaaer, bekjendtgjøres forbenævnte Officeer, paa det at han derom kan have fornøden Underretning.

8) Dersom den inspektionhavende Officeer skulde finde det nødvendigt, at Bagten, i Henseende til den Relation han staaer i til samme, burde fra sit Sted meddeles nye, eller efter Omstændighederne forandrede Ordre, da paaligger det ham, derom at gjøre Forestilling til Kommandanten.

9) Arrester, som af den inspektionhavende Officeer skee,

enden for Drukkenskab, Ryggeslæshed, Grovhed, Overhørlighed eller deslige Uordener, hvori ingen syndeligen er fornærmet, men, hvilke Arrester fornemmeligen sigte til Ordens og Rolighedens Tilvelebringelse, samt at forebygge videre onde Følger, maa, uden videre Omstændigheder, naar fornødent eragtes, igjen af ham hæves, ligesom han i øvrigt, om han finder det nødvendigt, maa foranledige, at den ham tillagte Myndighed bliver engang om Aaret bekendtgjort for Færgesolkene og andre Bedkommende.

10) En af de 4 Visiddere ved Færgelauget skal dagliggen indfinde sig, og naar der ere mange fremmede Søfarende, bestandig forblive paa Broen, for, i paa kommende Tilfælde, at kunde opgive den inspektionshavende Officeer Navnene paa de danske Søfolk, som maatte findes at overtræde Love og Orden, samt paa Eierne af, de Joller og Baade, der maatte ligge i Besen for Færsele i Havnen.

11) De Sager, som maatte opstaae af slige Tvistigheder, skal herester, som hidtil, behandles og paa dommes ved Politiretten, hvor, i de Sager i hvilke Infanteri eller Jæger-Vagten kunde have Deel, en Land-Officeer, som sædvanligt, bør overvære Under-søgelsen; hvor en Mand fra Vagtskibet er deeltagende, en dansk Sø-Officeer, og hvor en fremmed søges, hans Nations Konsul, hvorefter Fylldige Militære dom:

dommes ved deres Forum, men de borgerlige Skyldige ved Politiretten.

12) Mulkter, skulde i Overeensstemmelse med Reskriptet af 15 August 1781 29., fastsættes fra 2 til 20 Rdlr., efter Forseelsens Bestaand og Politirettens Kjendelse, og da de Skyldige, samt deres Forseelsers Bestaand, angives for Politiretten af den inspektionhavende Officeer, uden hvis Vidende og Minde ingen Sag maa forliges eller bilægges, saa skal den Skyldiges Indkaldelse for Retten hver Gang forkyndes for ham, og han være forbunden til at møde paa det, at Sagens mindelige Afgjørelse kan vorde forsøgt.

13) I Tilfælde, at nogen skulde finde sig besøiet at klage over den inspektionhavende Officeer, skal Undersøgelsen skee ved Politiretten, men hans Forhold bestemmes for hans sædvanlige Forum, naar han ikke selv vil renunciere paa samme.

Ifølge Hs. Majestæts allernaadigste Resolution af 20 Juni f. A. blev, til et Forsøg, i forrige Winter anlagt en Post imellem Ålten i Finmarken og Torneå i Sverrig, til Kommunikationens Lettelse med Finmarken og den nordligste Deel af Nordland *).

Efterat det fornødne, betræffende denne Indretning, forud paa nyt er blevet afhandlet med den svenske Regjering, har Hs. Majestæt, under Gaars Dato, allerede

*) See Collegial-Tidenden for 1798. Side 417.

lernaadigst tilladt, at bemældte Post, endnu, indtil videre, maa vedblive, under Navn af: Den Finmark-
 ske Vinter-Post over Torneå. For den tilstundende
 de Vinter, skal Posten afgaae fra Kjøbenhavn den 3
 Novbr., 1 og 29 Decbr. d. A., samt 26 Jan., 23
 Febr. og 23 Marts næste Aar 1800. Fra Alten af-
 gaaer den for første Gang, saasnart den første Post fra
 Kjøbenhavn dertil er ankommen, som vil see i Begyn-
 delsen af Decbr. Maaned. De nærmere Bestemmelser
 desangaaende, blive med det første, fra General-Post-
 amtet, offentlig bekjendtgjorte.

Med Hensyn til at Pakkepostens Befordring er for
 nærværende Tid bleven meget kostbarere, ved de Tillæg-
 ge som Vedkommende der befordre, efter Omstændighe-
 derne maae tilstaaes, har Hs. Majestæt, paa General-
 Postamtets Forestilling, resolveret: at Tarten for de
 med Pakkeposten forsendende Sager, som taxeres efter
 Vægten, skal forhøies med $\frac{1}{4}$ Deel, og Tarten for Sølv-
 barrer og Sølvmyndt, Guldstænger og Guldmyndt saa-
 vel som andre Kostbarheder, med $\frac{1}{4}$ Deel, samt for de
 med Pakkeposten Reisende med 2 $\frac{1}{2}$ pr. Mil, hvilke For-
 høielser samtlige skulle beregnes fra den 1 Novbr. næst-
 kommende, og vedvare indtil næste Aars Udgang.

Justits sag.

Ved Højesterets Dom af 4 Mai d. A., saavel som
 ved

ved de foregaaende Stifts Overrets- og Underrets-Domme, er Bergarbeider ved Kongsberg, Lars Christiansen Brenne, tilfunden, for begaaet Drab, at miste sit Liv, og have sin Hovedlød og Jord, om han nogen er eien-
de, til Kongen forbrudt, efterat Bekostningerne paa den dræbte Ole Lias Underholdning og Badstjær-Løn, m. m. ere betalte. Af Høiesterets Indberetning om denne Sag erfares dens Omstændigheder at være følgende: Den 1 Juni f. A. var Tiltalte og hans Broder Harald, tilligemed Ole Guldbbrandsen Lia, i Arbeide med Ved-Opsætning ved Jonsdalsvangslet. I Anledning af en Fornærmelse, som Ole Lia formeentligen havde tilføjet Harald, opstod der Klammeri imellem disse to. Efterat Ole Lia havde slaget Harald med en Baadshages Skæft, og de havde saaet hinanden ved Haarene, løb Tiltalte til, og hug Ole Lia med en i Haanden havende Baadshages Jernkrog i Hovedet. Sidstnævnte har udsagt, at Tiltalte, foruden dette Hug og skulde have slaget ham over Ryggen med Baadshagen, og to Vidner have ligeledes udsagt, at Tiltalte slog Ole et Slag over Ryggen efter Slaget i Hovedet, men Tiltalte, som altid har bekjendt, uden mindste Forbeholdenhed, har derimod stedse benægtet dette Slag, og de øvrige tilstædeværende Vidner have ei heller seet det. Ole og Harald slap derpaa hinanden, da Blodet begyndte at rinde, og Ole gik hen og satte sig paa en Steen. Tiltalte har forklaret, at Harsagen til denne hans Gjerning var et gammelt

melt Had, som altid havde været imellem Ole Lia og ham med Broder Harald, og da han nu saae, at Ole Lia og Harald vare i Klammerie, og han frygtede for, at Oles Broder John, som stod i Nærheden, skulde hjælpe denne, hug han til Ole, for at hjælpe sin Broder. Den saarede, som, efterat han var gaaet hjem, blev i de første Dage besøgt af en Læge, var taalelig munter, og klagede kun over lidt Hovedpine, udvendig var Saaret kun lidet; den 4 Juni blev han ført ridende til Bergstaden, for at pleies bedre. I de følgende Dage udtoges endeel smaae løse Beenstykker, af hvilke Lægen ansaae det klart, at cerebrum var læderet; den 9 Juni var endnu et Stykke Been løst, men kunde ei udbringes. Patienten begyndte imidlertid at delirere og klagede af og til over hæftig Hovedpine, samt Smerter i Nakken. Den 22 Juli var Saaret tillagt, men hans Tilstand forværredes, og da de Folk, han havde været hos paa Kongsberg, ei længere vilde beholde ham, og han ei vilde ligge paa den veneriske Sygestue, saa foreslog Berg-Chirurg de Besch, som ei vidste videre til hans Helbredelse, hans Hjemreise, hvilken gik for sig den 1 September. Han blev ført en stenet og bakket Vel af en Mills Længde, snart i Kariol, snart gaaende; en Tour, som Lægen mundtlig har erklæret, ei at kunde skee uden Livsfare. Efterat han var kommen hjem blev hans Tilstand den samme, indtil han den 12 October døde. Den efter hans Død foretagne Obductions-For-

retning oplyser, at Hovedskallen var, paa det Sted, hvor Slaget har truffet, usædvanlig tynd, og efter Obducens-
tens Skjøn, har bemældte Slag forvoldt en Absces i Hjer-
nen, som rimeligen har forårsaget hans Død; denne
Absces mælder Obducenten at det var umuligt at faae hør-
et, om end Patienten bestandig var forblevet under
hans Kuur.

I øvrigt er det oplyst, at Tilstalte var ikkun 19½
Aar gammel, at Ole Lia var ældre og stærkere end ham
og Broder, at Vaadshagens Jernkrogs yderste Spidse
gik 1¼ Tomme i lige Linie før Krumningen begyndte,
og at Ole havde paa, da han fik Slaget, en med uldent
Tøi foeret Klædes Hue.

Efterat denne Sag med alle sine Omstændigheder
har været Hs. Majestæt foredraget, har Allerhøiøstsam-
me, under 4 October d. A., formildet Høiesterets-Dom
saaledes: at Delinquenten hensesattes til Arbejde i nær-
meste Fæstning paa Kongens Naade. De Grunde der
tale for Benaadning i denne Sag, ere især følgende:

- 1) at Delinquentens Forhold i øvrigt har været got;
- 2) at han kom sin Broder til Hjælp med det Instru-
ment han just havde i Haanden, og Slaget traf uhal-
dig paa et Sted, hvor den Dræbtes Hovedskal var
usædvanlig tynd;
- 3) at Livsstraf, med Hensyn til disse Omstændigheder,
ei kan ansees nødvendig for Statens Sikkerhed;
- 4) at Obducenten slutter efter Rimeligheds Grunde, og

at

at det er uoplyst, om ikke andre Tilfælde, end Saa-
ret, kan have været Aarsag til Ole Lias Død; hvor-
til kommer, at Transporten til og fra Kongsberg kan
have skadet ham meget, og at han ved bedre Kuur,
maaskee kunde være bleven reddet.

I at afgive foransorte Resolution, har Hs Ma-
jestæt befalet, at der skal indhentes nærmere Forklaring
fra Øvrigheden om Omgangen med Ole Lias Transport
paa saadan Maade som skeet er, og at det chirurgiske
Akademie skal høres, i Henseende til de Besches Obduk-
tions Attest m. v.

Bovgivninger.

I Betragtning af de vedvarende høie Priser, saa-
vel paa Havre, som Høe og Halm, har Hs. Majestæt,
paa General-Postamtets Forestilling, ved Resolution af
18 d. M., allernaadigst tilladt, at Bognmandslaugene
paa Hoved-Touren i Sjælland og Fyen, nemlig i Kjø-
benhavn, Roeskilde, Ringsted, Slagelse, Korsør,
Nyborg, Odense, Assens og Middelfart, samt Bogn-
mandslaugene i Helsingør og Rjøge, maae i et halvt
Aar anregnet fra første i næstkommende Maaned, indtil
den første Mai 1800 oppebære 8 Skilling mere pr. Mil
end Bognmands-Taxten bestemmer, samt at alle øvrige
Bognmandslauge i Danmark, eller dem som besørge de
Reisendes Befordring paa de Steder, hvor intet Laug
er oprettet, maae i samme Tidsrum ligeledes oppebære

4 Skilling mere pr. Mål, end Vognmands-Taxten for ethvert Sted fastsætter; hvilket ved en Plakat, under 21 d. M., fra General-Postamtet er bekendtgjort.

Ved denne Leilighed anmærkes, at i Hertugdømmene er allerede Vognmands-Taxten, dels fra 1 Octaber f. A., og dels fra dette Aars Begyndelse, forhøiet saavel for den ordinære, som Extrapost-Befordringen, samt, at General-Postamtet er i Begreb med, at gjøre Hs. Majestæt Forestilling om, at disse Forhøielser maae, efter Omstændighederne, vedvare og tildeels forøges.

Ved Reskript til Kjøbenhavns Magistrat af 18 d. M. er det fastsat: at de, som herefter til Mæglere i Kjøbenhavn af Magistraten bestikkes, skulde, ved deres Antagelse, erlægge en Kændelse til Stadens Kasse af 20 Rdlr.

Blandede Efterretninger.

I Anledning af en til Cancelliet indkommen Forspørgsel: om Qvindespersoner, som for igjentagne Gange begaaet Leiermaal ere blevne aktionerede, kunne, til Lættelse for Almuen og Rettens Betjente, forblive paa frie Fod, indtil saadanne Sager ved endelig Dom ere afgjorte; har bemældte Kollegium, under 19 d. M., tilskrevet samtlige Øvrigheder i begge Riger: at det ikke er fornødent at haste saadanne Overtrædere; samt, at da Hs. Majestæt i Almindelighed formilder Straffen for dem,

dem, som have gjort sig skyldige i den omtalte Forseelse, og benaader dem med at hensættes paa Bånd og Brød, saa bør der herefter gøres Indberetning om deslige Sager til Cancelliet, forinden Aktion desangaaende paa Justitiens Begne anlægges.

Efterat den nye Direktion for Fattigvæsenet i Kjøbenhavn havde tilmælt Magistraten, at den, i Overeensstemmelse med den approberede Plan, vilde tiltræde sin Bestyrelse den 1 Juli d. A., underrettede Magistraten derom Inspektorerne og Forstanderne ved de under Fattigvæsenet hørende Stiftelser, med Tilfjendgivende, at de; til Juni Maanedes Udgang, skulle afslutte deres Regnskaber, og for Eftertiden henvende sig til Direktionen, saa og samtlige Pleie-Kommissioner, at de, till samme Tid maatte ophøre, samt afslutte deres Regnskaber og aflevere til Direktionen, hvad, Fattigvæsenet tilhørende, enhver af dem hidtil havde haft under Forvaltning og Ansvar. Magistraten har ogsaa den 29 Juni afleveret til Direktionen de da, i forstnævntes Bevaring værende, samt den 11 Sept. sidstleden, de øvrige i dette Aars 11 Juni Termin tilkomme, og, fra vedkommande Inspektorer og Forstandere, siden indsendte Pante- og andre Obligationer, imod hvilke forbemaeldte Stiftelsers Midler paa Rente ere udsatte. Af efterfølgende herover forfattede og til det danske Cancellie indsendte Tabel

erfaa

erfares: at i de 18 Aar, i hvilke bemældte Midler have været under Magistratens Bestyrelse, ere samme stegne fra 336,138 Rdlr. 2 Mk. til 641,179 Rdlr. 10½ Sk., og altsaa have de erholdt en Tilvæxt af 305,040 Rdlr. 4 Mk. 10½ Sk., nemlig:

	Bed Overleveringen til Magistraten den 11 Juni 1781.		Bed Afleveringen til Direktionen for Fattigvæsenet den 29de Juni og 1ste Sept. 1799.	
	Rdlr.	Sk.	Rdlr.	Sk.
Almindelig Hospitals beholdne Kapital var	56941	64	61895	
van Hurchs " " "	14000		14000	
Bartous " " "	124816	64	238010	59
Opfostningshusets "	95860		96052	
Abel Catharines " "	20920		34720	
St. Hans Hosp. 5800R				
Rosets Stiftels. 17800R				
	23600		196501	47½
Tilsammen Kapital	336138	32	641179	10½

Hs. Majestæt, som fra Cancelliet har været forelagt Magistratens Beretning desangaaende, har derpaa under 4 d. M. allernaadigst behaget at resolve saaledes:

"Cancelliet haver at tilkjendegive Kjøbenhavns Magistrat, at Vi med Velbehag have ladet Os foredrage deres Indberetning om den anseelige Tilvæxt, Fattig-Stiftelsernes Kapitaler have haft under deres Direktion."

Under Dags Dato har Cancelliet, efter foregaaet Brevverling med Rentekammeret, tilskrevet samtlige Amtmænd i Norge, at de 2 Rdlr., som ere tillagte Auctions-Forvalterne sammesteds, for Opraaet af faste Effekter naar der ikke skeer Tilslag, maae, i Betragtning af de, i denne Anledning, af vedkommende anførte Omstændigheder, tilfalde Auctions-Forvalterne alene, uden Deeling med Kongens Kasse.

Bedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Egtved og Ødsted Sognefald i Ribe Stift, 521 Rdlr.; Chirurgicasset i Varde og tilliggende Distrikt, under Ribe Stift.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 19 October er Geheimeraad E. v. Brandt, efter Ansøgning, med særdeles kongelig Naade entlediget fra hans hidtil hastes Embeder, som Statsminister i det geheime Statsraad og Præsident i det danske Cancellie, samt derhos tilkjendegivet Hs. Majestats fuldkomne Tilfredshed med hans i Kongens og Statens Tjeneste stedse udviste Nidkærlighed og udmærkede Retsskaffenhed; samme Dato er den første Deputerede i det kongelige vestindisk-guineiske Rente- og General-Toldkammer, Kammerherre F. Moltke, beklædt til Præsident i det danske Cancellie.

Under

Under Generalitetet: Den 18 Octbr. er Stabs-Kapitain v. Kirchmann, efter Ansøgning, afsaaet fra Prinds Frederiks Regiment med Bartpenge; Kapitain v. Heiss ligeledes affediget fra det 2det jydsk Infanteri-Regiment med Pension, og i hans Sted Stabs-Kapitain v. Schaumberg beskikket til Kompagni-Chef; Premier-Lieutenant v. Schmidt til Stabs-Kapitain; Sec. Lieutenant v. Prip til Prem. Lieutenant, og Fændrik v. Bohmer til Sec. Lieutenant i bemældte Regiment; Premier-Lieutenant v. Weyhe, efter Ansøgning, affediget fra den søndensjeldste Skieløber Batalion med Pension og Kapitains Karakter, og i hans Sted karakteriseret Prem. Lieutenant v. Glad beskikket til virkelig Premier-Lieutenant; samt den ved den nordensjeldste Skieløber-Batalion à la suite staaende Fændrik v. Brodtkorb til virkelig Sec. Lieutenant i førstbemældte Batalion; C. N. v. Wilster udrævt til Kost-Kadet ved Landkadet-Kompagniet

Under Admiralitetet: Den 4 October er H. August ansat til 4de Kopist i So. Statens 4de Departements-Kontoir.

Under General Postamtet: Den 18 October er Forligelses-Kommissær og Examinatus Juris, N. N. Bogth, udrævt til Postmester paa Rongsberg.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Numer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.